

Korte mededelingen

Eudonia angustea (Lepidoptera: Crambidae), een nieuwe microvlinder voor Nederland

Op 11 september 2021 werd in een tuin in Rozenburg (Zuid-Holland) door de auteur bij een vlinderval met 125W HPL-lamp een onbekende microvlinder gefotografeerd en ingevoerd op de website Telmee.nl onder de naam vroege granietmot *Scoparia ambigualis* (Treitschke). Leo Bot, thans validator, achtte de kans zeer waarschijnlijk dat het hier ging om *Eudonia angustea* (Curtis). De foto werd ter bevestiging gestuurd naar Tymo Muus. *Eudonia angustea* was niet eerder in Nederland waargenomen en wordt hier nieuw voor de fauna gemeld. In Duitsland wordt deze soort Schmalflügel-Mooszünsler genoemd en in Groot-Brittannië narrow-winged grey. Als Nederlandse naam stellen wij daarom 'smalle granietmot' voor.

Al snel volgde een tweede waarneming. Titia van Heusden en Marjolein Wijtboer fotograferden een exemplaar op 10 oktober 2021 in Noord-Deurningen (Overijssel). Bij een vakantiehuisje stond een vlinderval opgesteld met een BL-20W-lamp. Het exemplaar werd op enkele meters van de vlinderval met een zaklantaarn opgemerkt. Een foto werd op Waarneming.nl geplaatst en deze vlinder werd door Tymo Muus gedetermineerd en gevalideerd als *E. angustea*.

Het genus *Scoparia* kent vier en *Eudonia* zeven soorten in Nederland (www.nederlandsesoorten.nl). Determinatie van *Scoparia*- en *Eudonia*-soorten wordt door de meeste waarnemers als lastig ervaren. Lange tijd is er ook bij wetenschappers onduidelijkheid geweest over een correcte indeling van deze soorten. Door het uitwisselen van beeldmateriaal tussen diverse musea en genitaalonderzoek is er ook een aantal misdeterminaties vastgesteld. Muus (2012) geeft een goed overzicht van de Nederlandse soorten en de moeilijkheden hierbij.

1. *Eudonia angustea*, Rozenburg (Zuid-Holland), 11.ix.2021. Foto: Karel Rijdsdijk

1. *Eudonia angustea*, Rozenburg (province of Zuid-Holland), 11.ix.2021.

Onder andere Sterling & Parsons (2012) en Goater (1985) verstrekken informatie over de herkenning van *E. angustea*. De voorvleugels van de vlinders van *E. angustea* zijn in vergelijking tot de andere soorten uit deze groep slank van vorm, scherp toelopend aan de costale zijde, wit tot bruin van (grond)kleur en variabel bestoven met zwarte schubben, met over het algemeen op ongeveer een kwart en net voorbij tweederde gedeelte de kenmerkende witachtige kruislijnen, de laatste sterk gebogen rond een x-vormige markering, op eenderde deel een smalle ovale markering, soms zwaar zwart omrand.

Eudonia angustea heeft een vliegtijd van juli-oktober, bekend is dat de vliegtijd eerder begint in kustgebieden (Goater 1985). Ze vliegt vanaf de schemering en is te vinden op bloemen van onder andere klimop *Hedera helix* en vlinderstruik *Buddleja davidii*, maar komt ook geregeld op licht (Sterling & Parsons 2012). *Eudonia angustea* heeft als habitat kustzandheuvelds, begroeide kiezels, tuinen, bossen en parken. Tot het voedsel behoren mossen zoals het groot duinsterretje *Syntrichia ruralis* var. *arenicola*, gewoon muursterretje *Tortula muralis*, opgerold smaragdsteeltje *Pseudocrossidium revolutum* en gewoon zijdemoss *Homalothecium seroceum* (Sterling & Parsons 2021). De rups is actief in het voorjaar tot aanvang van de zomer en vervaardigt zijdenachtige buisjes tussen in het mos en verpopt zich later aldaar in een lichte cocon (Goater 1985).

Eudonia angustea komt wijd verspreid voor op de Britse Eilanden, Madeira en de Canarische eilanden en in Frankrijk, Portugal en Spanje en langs de noordelijke Middellandse Zeekust tot aan Griekenland (Karsholt & Van Nieuwerkerken 2013). Vrijwel alle waarnemingen stammen uit de kustregio. In de herfst van 2014 is aan de oostkust van Jutland één exemplaar van *E. angustea* met een lichtval gevangen (Buhl et al. 2018). In Groot-Brittannië heeft de soort de status 'algemeen' en wordt steeds vaker landinwaarts waargenomen. Het is aannemelijk dat de soort zijn areaal uitbreidt in Noordwest-Europa.

De Nederlandse vindplaatsen zijn gelegen in een bos aan de Duitse grens (Noord-Deurningen) en een groene tuin in de nabijheid van het Rotterdamse havengebied. In beide gebieden komen de mossen voor die de rupsen nodig hebben voor de ontwikkeling en zijn populaties mogelijk. De Rozenburgse waarneming ligt nabij een gebied waar de aan- en afvoer van goederen (ook vanuit Engeland) een al-

ledaags verschijnsel is. Het zou evengoed om een verslept individu kunnen gaan. De komende tijd zal moeten blijken of de soort zich daadwerkelijk heeft gevestigd in Nederland of dat het bij incidentele waarnemingen, bijvoorbeeld als gevolg van migratie, blijft.

Dankwoord

Tymo Muus (www.microlepidoptera.nl), Leo Bot (Stichting Tinea) en Jurriën van Deijk (De Vlinderstichting) worden harte-lijk bedankt voor hun hulp bij en informatie. Ook mijn dank aan Titia van Heusden en Marjolein Wijtboer voor de informatie over hun waarneming en hun toestemming om dit te publiceren.

Literatuur

- Muus T 2012. De herkenning en biologie van de granietmotten, Scopariinae (Crambidae) in Nederland, met een herontdekking. Franje 15: 41-52.
- Sterling P & Parsons M 2012. Field Guide to the Micro moths of Great Britain and Ireland. British Wildlife Publishing.
- Goater B 1986. British pyralid moths. Harley Books.
- Buhl O, Falck P, Karsholt O, Larsen K & Vilhelmsen F 2018. Fund af småsommelugle fra Danmark i 2017 (Lepidoptera). Entomologische Meddelelser 86: 13-26.
- Karsholt O & Van Nieuwerkerken EJ 2013. Fauna Europaea: Lepidoptera, Moths. Fauna Europaea version 2017.06. Beschikbaar op: <https://fauna-eu.org> [geraadpleegd 30 mei 2022].

Summary

Eudonia angustea (Lepidoptera: Crambidae), a new micromoth for the Netherlands

Eudonia angustea is reported new for the fauna of the Netherlands. The first record was on 11 September 2021 in Rozenburg (province of Zuid-Holland). The specimen was photographed near a moth trap. A second specimen was found on 10 October of the same year in Noord-Deurningen (province of Overijssel). Evidence of the occurrence of the species is based on photographs. The species is probably expanding its range in northwestern Europe. The foodplants are present in the Netherlands and there is a possibility of *E. angustea* becoming established.

Karel Rijdsdijk
Rozenburg ZH
k.rijdsdijk@upcmail.nl